

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 2-dik szám.

HIRDETÉSI DIJAK:

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttéri cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DIJA:

Egész évre 15 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona.
Félre 8 frt. v. 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vásár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Telefon-szám: 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon-szám: 9.

ELLENZÉK.

Koncz a főrendeknek.

A főrendház mára összehívott ülésén vette tárgyalás alá a képviselőháznak a polgári házassági javaslatot tárgyzó üzenetét.

Hogy mi lesz a sorsa a javaslatnak e sorok írásakor még természetesen nem tudhatjuk.

Megtörténhetik, hogy a főrendek már a mai ülésen végeznek is a javaslattal, a mennyiben egy újabb, nagyobb arányú vitára amugy sincs megfelelő anyag, s ma már a szavazás is megesik.

Hogy azonban mégis lesz valami olyan különlegessége a mai vitának, amely a mult alkalommal egyáltalán nem fordult elő, arra nézve érdekes hirt olvashatunk egyik fővárosi politikai napilapban.

E szerint gróf Keglevich István, aki tudvalevőleg híve a polgári házassági törvénynek az ülés folyamán határozati javaslatot szándékszik előterjeszteni.

Az illető lap értesülése szerint a határozati javaslat a következő két pontból áll:

„1. Utasítsa a polgári tisztviselőt arra, hogy minden egyes esetben az egybekelt feleket arra figyelmeztesse, hogy a polgári megkötés által az egyházi házasságalapítás tekintetében fennálló valási köteleességüknek még nem feleltek meg.

2. Utasítsa a polgári tisztviselőt arra, hogy a polgári házasságkötés időpontját lehetőleg akként tűzze ki, hogy az egyházi összeadás a házasság polgári megkötését azonnal követhesse“

Azt állítják, hogy ez a határozati javaslat amaz érkezőzettek eredménye, melyek a kompromisszum érdekében tartattak meg a főrendházi ellenzék több tagja és a kormányelnök valamint az igazságügyminiszter jelenlétében.

Azt is tudni vélik külömben, hogy ezen határozati javaslatban foglalt rendelkezés már fel volt véve a polgári házassági javaslat felett megtartott ankét tárgyalásairól szerkesztett bizottsági jelentésbe, onnan azonban Szilágyi Dezső igazságügyminiszternek amaz indokolása következtében hagyatott ki, hogy ezen határozati javaslatban foglalt kedvezmény — „jó lesz koncznak a főrendek számára.“

Minthogy pedig most elérkezett az ideje annak, hogy a főrendek valami konczot kapjanak s ezzel szemben a javaslat iránt is újabb hangulat teremtsék, hát a kormány most gróf Keglevich István utján és segítségével odaveti a konczot a főrendek asztalára.

A kinek tetszik, — hát harapjon bele.

A kinek nem kell az busuljon utánna.

No hát, ma, vagy holnap eldől, hogy a főrendeket ilyen konczczal meg lehet é téveszteni abban való nézetekben, hogy a polgári házassági törvénynek hitelesző formáján enyhítve van-e az által, ha az esketést teljesítő polgári tisztviselő egyszerűen figyelmezteti a házasságot kötőket a házasságkötés kötelezettségeire, és ha a polgári tisztviselő lehetőleg oly időpontban végzi az esketést, hogy az egyházi összeadás is ugyanakkor megtörténjen.

Mi ugy nézzük, hogy ez a kedvezmény, nem annyira koncz, mint inkább — maszlag, a mely elbódítani akarják néhány képzelődésre hajlandó magnásnak a fejét abból a célból, hogy most már higgye, miszerint a polgári kötés egyházi összeadás nélkül nem fog megtörténhetni.

A főrendház mai tárgyalása, s legfőképpen a szavazás eredménye fogja kitüntetni, hogy a Meltóságos urak egy némelyike beleharap a konczba, vagy pedig elbódítani engedi magát a kormány által eladott maszlagot.

Mert ugyan, hogy lehetet elképzelni, hogy a főrendek a kik főbb eleveiben kárhoztatják a kötelező polgári házasságot most megelégedjenek azáltal, ha a polgári eskető közeg egyszerűen kiválasztja az alkalmat a mikor a pap is közügyben lehet, hogy ez is rátehesse a kezét a frigy kötésére.

A főrendeknek garancia kellett. A kormány e helyett oda vett egy konczot.

No meglátjuk: mit fogadnak el a Meltóságos urak:

Konczot-e, vagy garanciát?

Politikai hírek.

Hieronymi Kolozson. Mint Budapestről értesítenek, Hieronymi Károly belügyminiszter, közelebből beváltja egy régebben tett ígéretét és meglátogatja kolozsi választóit. A belügyminiszter ezt az erdélyi kirándulást remélhetőleg fel fogja használni arra is, hogy közvetlen szemlélet útján szerezzen tapasztalatokat az ottani nemzeti-ségi állapotokról.

A lottó-jövedék reformja. A pénzügyminiszteriumban, mint értesülünk, munkálat alatt állanak a lottó-jövedék reformjára, illetőleg az u. n. kis-lottónak más sorsjatek-nemmel való helyettesítésére vonatkozó előmunkálatok. A reformra vonatkozó előterjesztés alkalmasint a jövő évi költségvetéssel egyidejűleg fog a képviselőház elé kerülni.

A sommás eljárási törvény küszöbön álló életbeléptetése elődázhatatlanul szükségessé tette a bélyeg- és illetékszabályoknak több irányban való módosítását és kiegészítését. Az erre vonatkozó — már régebben előterjesztett — törvényjavaslat most áll előkészítés alatt a ház bizottságaiban s mint értesülünk, valószínűleg szombaton, mindenesetre pedig még a nyári szünet előtt a házban is napirendre kerül.

A T. Ház.

Budapest, június 20.

A képviselőház mai ülését az elnök 12 órakor nyitotta meg.

Napirend előtt Herman Ottó tartott az egész Ház osztatlan figyelmé által kísértve hosszas tudományos értekezést az Alföld új csapásáról a hesszeni légyről, — művésziesen preparált példányokban mutatván be az érdeklődőknek a veszedelmes kukacot.

Ezután megejtették a választásokat. Ennél az alkalomnál kitűnt, hogy 131-en voltak jelen a mai ülésen. Az előre körözött liszta majdnem egyhangulag ment keresztül, mert a legtöbben 129—131 szavazatot kaptak, csupán Eötvös Károlyra adták 119-en szavazatukat.

A szavazás után, mire az interpellációkra került volna a sor, nem voltak negyvenen sem a képviselő urak, — úgy, hogy az elnök hosszas hiába való csengetés után végre is kénytelen volt az ülést öt perczre felfüggeszteni.

Három interpelláció volt a mai ülésre beterjesztve, mind a három az új kultuszminiszterhez, ki úgy látszik sejtette a dolgot, mert minisztersége óta ma először nem jelent meg a képviselőház tanácskozási termében.

Madarász József egy régebbi interpellációját elevenítette fel a magyarul nem tudó lelkeseket és hitoktatókat illetőleg, Zichy Jenő gróf pedig muzeális kérdésekben interpellálta meg Eötvös Loránd bárót.

A kettő között tartotta meg nagy érdeklődés mellett Polonyi Géza rendkívül érdekes interpellációját a primási birtokok bérbeadása tárgyában, melyet a Magyarország minapi közleménye révén tett szóvá. Interpellációjának megokolásában, kiterjeszkedett mindenre, a mi csak a kérdésel összefügg és a mi azt valamiképpen megvilágítaná, sőt annak a kijelentésével, hogy sajnalja, hogy olyan vallásügyi államtitkár akarnak kinevezni, a ki a katolikus autonómiának és kongrua-rendezésnek nyílt ellensége. Pulszky Ágostont személyes kérdésben való felszólalásnak részletei.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter nem lévén jelen, egyelőre az összes interpellációk válasz nélkül maradtak, a legközelebbi ülést pedig pénteken d. e. 10 órakor tartja a Ház.

A főrendházi ellenzék.

Budapest, jun. 21.

A főrendházi ellenzék teljes számban egybegyűlt a fővárosba a holnapi szavazásra. Teljes határozottsággal mondható, hogy az ellenzék ismét többségben lesz, de hogy mily többséggel fog a szavazásra kerülő javaslat megbukni, az attól függ, hogy a kormány hívei mily számban fognak megjelenni. A kormánypárti sajtó azon reménye, hogy a főrendházi ellenzék számoss férfiak távol fog maradni a szavazástól, most már teljesen megihusultnak mondható és talán épen azok érkeztek leg hamarabb Budapestre, kiknek távolmaradását a kormánypárti lapok a legbiztosabban emlegették. Így Szécsen Antal és Windischgrätz herceg is itt vannak már és újra érvényesíteni fogják szavazatukat a javaslat ellen.

Kompromisszumokra vagy kapacitásokra a főrendház ellenzéke nem hajlandó. Nem várhatja és nem is kívánja, hogy a kormány elvi álláspontjából engedjen, azon engedmények pedig, melyekre a kormány eddig hajlandóságot mutatott és melyek bizony jóval túl mennek azokon, melyek eddig nyilvánosságra jutottak, az ellenzéket nem elégitik ki.

Ép e szempontból hiábavaló minden kapacitálás. Ha azonban a kormány mégis jónak találja, hogy a főrendház újabb tárgyalása alkalmából hosszabb debattot rendeztesen, úgy az ellenzék semmiesetre sem fogja a szavazást siettetni és ha kell, pénteken vagy szombaton is tömör sorokban fog az ülésben megjelenni. Ellenzéki részről nem is lesz hosszabb felszólalás, mintán ez oldalról a kérdés teljesen meg van világítva.

Hogy a javaslat újabb elbuktatása után mi fog történni, azt az ellenzék sem tudja.

Ha a kormánynak tetszik az a labdajáték, hogy a javaslatot a főrendházból le- és a képviselőházból feldobja — nos jó! a főrendház ellenzéke felveszi a játékot és minden szavazásnál lankadatlan kitartással fog annak megbuktatása végett megjelenni.

Ha azonban a javaslat újabb elbuktatása ismét kormányválságot idézne elő — a mi utóvégre nem lehetetlen — úgy a főrendház ellenzéke minden igyekezetével odahatna, hogy az országgyűlés feloszlattassék és az új választások kitűzessenek. Ez eshetőséggel szemben arra számítanak, hogy a javaslatokat ellenző pártok kerüljenek többségre.

A főrendház ellenzék az első szavazás óta, meggyőződést szerzett arról, hogy az országban az egész egyházpolitika népszerűtlen. Erre alapította szervezését is, mely nemcsak a főrendházban megejtendő szavazásokra, hanem minden eshetőséggel szemben országsszerte meg van alapítva és melyet megelőzni a kormánynak nem sikerült.

Már most is a javaslat megbuktatása után meg fogja tenni az ellenzék azt az indítványt, hogy a kormány vegye le az egyházpolitikai javaslatot a napirendről és térjen át az országra nézve hasznosabb és üdvösebb működésre.

Végül még megjegyezhetjük, hogy a főrendház ellenzéke értéketlennek mondja Wekerle ama kijelentését, hogy a korona politikai okokból szükségének tartja a javaslat elfogadását, mivel az ellenzék több vezérférfia a felség részéről teljes biztositást nyert arra nézve, hogy a korona nem szándékozik a maga feltétlen semlegességéből kilépni.

„M. g.“ munkatársa felkereste még Schlauch nagyváradi bitoros-püspököt és azt az értesítést kapta tőle, hogy a katolikus klérus a házassági javaslat feletti második szavazást csupán formai dolognak tekint és éppen azért a katolikus püspöki kar részéről felszólalás nem is lesz és csupán szavazatával fogja a javaslat elleni álláspontját kifejezni. A nagyváradi püspök részéről a házassági javaslat elleni álláspontját kifejezni. A nagyváradi püspök részéről a házassági javaslat elleni álláspontját kifejezni.

méli, hogy a javaslat ellenzői ezuttal is többségben lesznek.

Jóslogatások.

Nem csak a hazai, hanem a bécsi német lapok is azt találgtatják, hogy a polgári házassági javaslatokat a főrendház hány szótöbbséggel fogadja el, vagy utasítja vissza.

E tekintetben igen érdekes a „N. Wiener Tagblatt“ cikke, melyben többek közt ezek foglaltatnak:

A helyzetett másokkal nyugodtabban nézik. Általános felfogás szerint ugyanis a polgári házasság esélyei a főrendházban annyire javultak, hogy most, bár csekély többséggel, a javaslat elfogadásának a valószínűségére lehet számítani.

A fordulatot a Szilágyi József koronaőr elnökle alatt lefolyt tanácskozás idézte elő. Az ellenzék részéről ugyan csak négyen, és pedig gróf Festetics Tasziló, ifj. gróf Széchenyi Imre, báró Rudnyánszky József és Máriássy nyugalmazott altábornagy voltak jelen, de a tanácskozáson történtek hallása meglepő módon nyilvánult.

A félre nem magyarázható kijelentések, miket Szilágyi koronaőr s ő utána gr. Festetics Tasziló az említett konferenciában tettek, szétoszlattak minden kételyt az iránt, hogy az uralkodó határozottan óhajta a polgári házasságról szóló javaslat gyors elintézését és megszavazását s ma a számítás így áll:

Egész bizonyosan távol maradnak a szavazástól, Windischgrätz herceg hadtestparancsnok, gróf Hunyady Kálmán főszertartásmester, gróf Pálffy testőrkapitány Pallavicini Sándor örögróf és gróf Chotek Rezső. Négy főrendházi tag, köztük gróf Festetics is, kik az első szavazásnál nemmel szavaztak, most igennel fognak szavazni; ez magában nyolcz szavazatnyi külbőséget jelent. Kinevezetett három új főrendházi tag. Ezenkívül az első szavazástól távol maradtak közül most igennel fognak szavazni: a két Jósika báró, két Dégenfeld-Schomberg gróf, gróf Teleky László, Batik evangélikus püspök és valószínűleg herceg Odessalchi Gyula is. Ezenkívül az ellenzéknek még nyolcz tagja kinek nevét most közölni nem opportunus, szintén távol marad a szavazástól.

Ebből kitűnik, hogy a javaslat mellett nyolcz szavazatnyi többséget lehet elérni, ha azok, kik az első szavazásnál megjelentek, valamennyien részt vesznek a második szavazásban is.

Ehhez a többséghez Lobkovicz herceg hadtestparancsnok, kiről azt állítják, hogy a javaslat mellett szeretne szavazni, nincs hozzájárulása. A köztudomású, hogy az ellenzéknek minden fáradozás dacára se sikerült csak egyetlen egy szavazatot is nyerni.

Maga Schönborn Ervin gróf is, ki először késznek nyilatkozott volt megjelenni és nemmel szavazni, most kerekén kijelentette, hogy a korona világos enuncziációjával szemben, nem tartaná helyesnek az ellenzékkel való szavazást.

Gróf Andrassy a főrendházi szavazásról.

A Wiener Allgemeine Zeitung egyik munkatársa hosszabban beszélgetett gr. Andrassy Gyulával, a király személye körüli miniszterrel, a ki ez interview során rendkívül érdekes nyilatkozatot tett a főrendház legközelebbi szavazásáról.

A hírlapíró első kérdése ez volt:

— Milyen reménységgel néz a kormány a főrendház szavazása elébe?

— Erre egész bizonyossággal nem lehet válaszolni; remény van hozzá, hogy ez alkalommal minden rendben megy, de az eredmény még nem biztos. Fölötte kíváncsi, hogy a házassági javaslat többségre jusson, mert Magyarországon az igazgatóság lecsillapodnék és ismét nyugalom volna.

— Gondolja, kegyelmes uram, hogy a főrendházi ellenzék egy része ez alkalommal távol fog maradni a szavazástól?

— Mindenesetre, de az még nem bizonyos, vajjon nem fognak-e megjelenni olyanok, a kik az első szavazáskor hiányzottak, hogy pótolják a távolmaradót.

— Az udvari méltóságok, ugye bár, nem fognak részt venni a szavazásban?

— Azok mindenesetre távol fognak maradni.

— Nem lesz-e befolyással a koronának a kabinetválság után történt határozott akaratnyilvánítás a főrendházi ellenzékre és nem fogja-e az ismert nyilatkozat engedelkenységre bírni?

— Az ellenzék egy részét igen, de nagyobb részük már nagyon is angasztalta magát a kérdésben és most már nem vonulhat vissza.

— Mi történnék akkor, hogyha a házassági javaslat még most sem menne keresztül?

— Ha az ellenzéknek csak csekély volna a többsége, akkor a javaslat rögtön újra a képviselőház elé kerülné, hogy mielőbb a főrendház el terjesszék ismét.

Ha azonban az ellenzék nagyobb többségre tenne szert, akkor a kérdés az őszig elhalasztódna. Akárhogy történjék is, a javaslatnaak előbb vagy utóbb, de okvetlenülül törvényerőre kell emelkednie és meg is fog valósulni, csupán néhány hónapi különbségről van szó.

Mald a legutóbbi főrendházi kompromisszum-tárgyalásokra tért át a beszélgetés.

— E tárgyalásokon — ugymond a miniszter — csak a császárparagrafusról lehetett szó, mert a kormánynak nem lehet többet koncedálnia.

A hírlapírónak arra a kérdésére, vajjon a legközelebbi szavazásig főlveszik-e ezt a paragrafust a törvényjavaslatba, így válaszolt a miniszter:

— Aligha, mert a főrendházi ellenzék ezzel nem éri be. Azt hiszem, hogy az ellenzék már el is ejtette ezt az eszmét. Ha a javaslatot a főrendház megszavazza — így folytatta a miniszter — akkor a képviselőház lehetőleg rövid idő múlva tárgyalás alá veszi a többi kapcsolatos javaslatokat, hogy a függőben levő összes egyházpolitikai kérdéseket az őszig megoldja.

A Klebelsperg-Bokross-ügy.

A budapesti esküdtseknél ma egy érdekes sajtóügy tárgyalás vette kezdetét, melyre Kolozsvárról is mintegy heten vannak beidézve.

Az érdekes ügynek tulajdonképpen előzményei körülbelül egy évre nyulnak vissza. Ekkor tette ugyanis Klebelsperg gróf a nemzeti kaszinóban a Bokross kibzaratására vonatkozó indítványt. Ez azonban tárgyalás alá nem került. És pedig azon bevallott okból, mert az igazgatóság — a melynek a Bokross-féle ügyben határozatot kellett volna hozni, Széchenyi Béla grófnak Amerikába utazása folytán — nem volt teljes.

Közbejött Bokrossnak tragikus vége, a magyar képviselőháznak jegyzőkönyvi részvénytartkozata egykori alelnöke halála alkalmából. Az alsóház oszlopok tagjainak megjelenése Bokross temetésén: szélteben korportált hírek arról, hogy Bokross bűnös váltómanipulációk kergették a halálba.

Ily előzmények után jelent meg Klebelsperg grófnak „A magyar Panama epilogusa“ című közleménye a P. N. mult évi október 24 számában.

E cikkben, az akkor még meleg Panama-botrányokból kiindulva, azokat a dolgokat, melyet a kolozsvári Viktoria biztositó társaságnál elkövetett, miniatűr magyar Panamának nevezi el.

A szerencsétlenség okául Bokross Elek nevez meg s azt állítja, hogy a hatóságoknak már régen bele kellett volna az ügybe avatkozni.

Kárhoztatja a napi sajtót, mely alig egy-két kivétellel a dolognak csakis szenzácionális részére fordított figyelmet. Az ekként előállott hízagot igyekszik pótolni.

Szerinte Magyarországon bírák nem voltak, vagy legalább nem voltak bírák oly értelemben, a mit fogalommal össze szoktunk kötni.

Ennek okát a kormánnytól és Bokrossról való félelemben keresi és megfigyeltetnek is találja. Vádolja Bodor László kolozsvári törvényeszéki bíró azzal, hogy hamis jegyzőkönyvet készített. A kolozsvári kir. ügyészségnek és főügyészségnek szemére veti, hogy köteleességüket nem teljesítették.

Nem kevesebb büntető a királyi tábla terhére s kiemeli, hogy Bokross halála teljesen neki adott igazat. Megtámadja a képviselőházat azért, hogy Bokrossal magát kompromittálta, azokat az erdélyi képviselőket, a kik Bokross üzelmeit tudva, őt mégis támogatták. Az igazságügyminisztert, a ki Bodor László ellen mit sem tett.

Tényeket hoz föl, melyek a társadalmi dekompozíció jelzik s nyilatkozatát azzal végzi, hogy a dologban köteleességét teljesítő s idézi VII. Gergely utolsó mondatát: „dilei justitiam et odi iniquitatem“, „szeretem az igazságot és gyűlöltem a gonoszt“.

Ez az az inkriminált cikk tartalma mely fölött az esküdteknek döntenie kell. Nincs kétség az iránt, hogy az esküdtek nehéz, de egyszerűen oly földadat előtt állanak, mely kétségkívül mértéke a férfiak, Magyarország közönsége feszülten várja és mély érdeklődéssel fogadja döntését.

Bem katonája.

Sebesi Sándor rugonfalvi birtokosról, Sebesi Samu, az „Ellenzék” fő muoktatásának közelebb, ról elhunyt édes atyjának szabadságharcabeli működéséről a következő érdekes történelmi epizódokat írja a Kolozsvárt szerkesztett Történelmi Lapok legújabb száma:

Sebesi Sándor, rugonfalvi birtokos, az 1848–49. szabadságharc egyik hőse katonája halt meg május 17-én. Sebesi Sándor 1830-ban született Rugonfalván és székely nemes szülőktől és már kora ifjúságában hősiesség batorság párosulva nemes emberbaráti érzéssel, jellemzők minden cselekedeteiben. 18 éves korában lépett a szabadságharcba honvédek sorába és különösen Seben ostrománál tűntette ki magát személyes bátorsága által.

A muszka táborban ki volt adva a jelszó, hogy Bemet kell kézre keríteni, a kit vakmerő bátorsága és katonai heve nem egyszer ragadott a küzdők tömegébe. A kőzák lovasság minduntalan „Hurrah Bem” kiáltással rohant a parancsait osztó tábornok ellen, a kit maroknyi székely csapat védelmezett Sebesi Sándor e csapat közt volt és a rohanó lovasság közé mindig oly biztos kézzel célzott, hogy golyója a rohamra induló csapat vezetőjét pontosan leterítette. Bemnek, a ki a halál veszélye közben is mindent bámulatos hideg vérral tudott megfigyelni, feltűnt az ifjú honvédbátorsága és biztos keze s e szavakkal fordult feléje:

— Bravó Herr Hauptmann!

Hanem ennek a kitüntetésnek nem lehetett eredménye, mert a világsí fegyverletével bevágta az utját mindennek.

Sebesi Sándornak sok ügyes katonai bravourjai között érdekes az is, melyet az oláh felkelőkkel történt csatában vitt véghez. Az oláh guerrilla csapatok valahányszor rajtok ütöttek a honvédek, mindig felhúzódtak a havasok közé és ott elbujva rejtekeiből sok honvédet pusztítottak el az utánuk nyomulók közül.

Sebesi mint ügyes vadász, a ki gyakran játszta ki a szemfüles vadakat, arra vállalkozott, hogy kipuhatolja azt a helyet is, a honnan az oláhok annyi halálos golyót röpítenek a honvédekre. Guggolva, mászva, fa mögé bujva hatolt mind előbbre és figyelt egy puskaroppanásra, a melynek dördülése mindig egy honvéd halálát jelentette. Egyszerre észrevette, hogy egy meredek köszikla mögül hatalmas termetű oláh emelkedik fel és minden lövéseire egy honvéd rogyik össze. A felkelő csapat vezetője ismét löni készült, de e pillanatban áldott Sebesi fegyvere s a hatalmas termetű guerrilla-vezér halva rogyott össze.

Erre a fejletlen oláh tömeg rendetlen futásnak ered és a következő pillanatban a győztes honvédek előrenyomultak.

Egyike volt Sebesi Sándor azon névtelen hőseknek, a kik egy világ előtt sze-

reztek hírnevet a magyar fegyverek hőseinek, s a melyek megmagyarázzák, hogy a maroknyi magyar hogy végezhetett csodákat a csatatéren.

A forradalom lezajlása után kis falujába Rugonfalvára vonult vissza, a hol gazdasággal foglalkozott. Egyetlen kedves de szenvedélyes időtöltése volt a vadászat, a mit haláláig kedvelt. Becsületessége, igazságszeretete, jó szíve és kedélyének szelid humora nemcsak falujában de távolabb körben is ösmerősei őszinte szeretetét biztosította neki egész életében. Nagyszámú rokonságán kívül, kihez Bartha Miklós orsz. képviselő is tartozik, neje szül. Vetési Mária és két fia Sebesi Sándor birtokos és Sebesi Samu hirlapíró gyászolják benne a szerető rokant a legjobb férjét és legkedvesebben szerető apát. Hült tetemeit május 19-én helyezték el a rugonfalvi sírkertben.

Oláh kérdés.*

— Egy fiatal asszony közleménye. —

Sokat írtak, sok tintát elfogyasztottak ennek a kérdésnek a tisztázása végett, de nehogy azt gondolja valaki, hogy én ezt a kérdést annyi okos és tudós férfi sikertelen fáradozása után végképp megakarnám oldani. Nem, csak egy kis párbeszédet mondok el, mely köztem (még gyermek leány koromban, és egy öreg oláh asszony között a Marosmentén levő egyik kis faluban folyt ilyenformán:

„Merre mégysz kisasszony?”

Sétálok Szinefta; maga látom, a vásárból jön, mit vett?

„Keveset kisasszonyom, mert így tavasszal kevés az embernek a pénze, de nézd, ezt tudom szeretni fogod, nem látok már varni, hát vennem kellett; s azzal kezembbe adott egy fejtővel himzett inget. „Látod kisasszonyom, már ezt a szép dolgokat csak mi vén asszonyok viseljük; a leányok elhagyták a mi szép nemzeti viseletünket, már az ők viseletük (ruházkodásuk) egészen magyaros.”

És most bánatos lett a hangja s akkora sohajjal zárta be mondókáját, hogy

*) Az oláh kérdés megoldásához előbb-utóbb hozzá kell fogni. S hogy ez akciózt sikerrel vihesse keresztül, ismerni kell nemcsak az izgatott „Replikát” és „Memorandum”-ait, de ismerni kell a nép hangulatát, melyet az izgatások s a tévtanok keltettek; ezt azonban nem könnyű ismerni, mert az oláh pornép tartózkodó, gyanakvó, féltékeny, ravasz és titkolózó. Leikét idegen előtt egyáltalán nem tárja fel, a körében élő intelligens magyarokhoz is nagyon ritkán támad akkora bizalma, hogy elmondja azt, a mire tanították a mit tud, vagy a mi ábrándjainak képét alkotja.

A magyar urnők előtt azonban, kikről tudják azt, hogy velük csak jót tesznek s ábrándjaik megvalósulása elé akadályokat nem gördíthetnek, gyakran megismerik a kőzönk s elmondják azt a mi szívők bensejében ég. A fentebbi sorok így szempontból becses tájékoztató szolgálnak s a köznek tennének szolgálatot azok, a kik más vidékekről is beküldenek a pópák, dászkelek által félre vezetett oláh közép hangulatáról, eszéjárásáról szerzett tapasztalataikat.

Nem elég a camarilla, liga és más bujtogató testületek különféle zsírával megkent igazságok nótáit meghallgatni. A népnek képzelt betegségét és azok keletkezése okait kell tudni, hogy biztos gyógyszer találjanak az intézők, a hypochondria gyökeres kiirtásához.

Szerkesztőség.

nem tudtam: nevessek-e vagy sajnáljam a szegény oláhnét.

Miért busul ezen maga Szinefta, hisz a magyaros öltözet jól áll a leányoknak.

Hiszen jól állani jól állana kérem alázatosan (marok de táre) de inkább azon busulok, hogy rendre elfeledjük mik voltunk s nem marad egy oláh sem a földön. Nézd kisasszonyom, azért busulok mert te fiatal létedre nem tudhatod még azt, hogy itt hajdan nagy oláh ország volt, aztán eljötték a magyarok elvették tőlünk szép országunkat. Vigasztal ugyan az a reménység, hogy vissza kapjuk, de már én félek, nem fogom megérni.

Könnyeiket törölt ki vén szeméből s arra a kérdésemre: miből gyanítja, hogy vissza kapják az országot — bámulva tekintett reám.

„Na lám, látszik rajtad, hogy gyermek vagy mert ezt sem tudod; hát elmondom neked; te még megéred azt, meglátod, igazam volt; jaj kisasszony a mi papunk nem hazudik, ő mondta, hogy nem sokára eljön a fehér ember, (nem gondolnám, hogy Lukácsiu, mert ez ugyancsak nem fehér) a ki harcolt érettként, a ki vissza adja a mi földünket. Erre aztán már jót nevettem a miből csakugyan én is látom, hogy gyermek voltam. Nevetésemet a vén asszony zokon vette s mi elváltunk.

El is feledtem volna az egészet, ha azóta nem merül fel itt-ott olyan törekvés az oláhoknak, hogy rendet bontsanak, hogy a szegény magyarnak nehéz életküzdelmei mellé adjanak még egy csomó gondot és küzdelmet.

Leírtam, hogy azok, a kik folyton abban a hitben vannak, hogy csak a tanulmányok, papok, tanítók a békétlenkedők, a nép pedig jó, az buta stb., lássák, hogy régen ki van az a buta nép tanítva s csak alkalmra várna a legalamuszibb is, hogy hiedelme szerint az ő elnyomóját — a magyart üsse.

Téves hitükben őket senki meg nem ingathatja s ha az oláh népből annyi bátorság volna, mint bosszu és vész-szomj, régen vége volna az erdélyi részek magyar lakóinak.

Ez az én egyéni vélekedésem. Természetesen nem vagyok római pápa s csak örvendenék azon, ha véletlenül az bizonyodnék be, hogy a miképpen oláh atyáink fiai minket nagyon, de nagyon szeretnek.

K. — I. n. é.

MINDENFELE.

Kolozsvár, június 21.

— **Kolozsvár ivóvíz nélkül.** Megértük a hihetlent. Kolozsvár ivóvíz nélkül van napok óta és úgy lesz még isten tudja meddig. A költséges vízvezeték rothadt, szines, bűdös levet hoz és nem tiszta vizet. A hivatalos tudósítás szerint szemetet hordottak olyan helyre, a hová nem lett volna szabad hordani és ez a szenny és piszkos megfertőztette a vízvezeték. Hát akár szemét akár más okozta a bajt, anynyi tény, hogy a **vízvezeteki víz teljesen használhatatlan.** Nem olyan pusztán véletlenség dolga ez, hanem egyenesen hivatalos mulasztás. Immánapok óta

halljuk a közönségtől és tapasztaljuk magunk is, hogy a víz bűdös, sőt igen sok helyen gyomor fájdalmat idézett elő. Csupán csak ott nem tudták ezt a körülményt a hol legelőször kellett volna tudni. Csak a tegnapi lett hivatalosan elismerve, hogy a vízvezeteki kutak vizét ivásra nem lehet használni csak más házi célra. Mi pedig azt mondjuk, hogy egyáltalán nem lehet használni semmiféle célra annyira meg van fertőztetve a víz. — Bűdös és undort kelt még ha pusztán mosakodásra használják is. Igen természetes, hogy a víz romlása fokozatosan állott be. De a felügyelet annyira hiányos és annyira hebeburgya, hogy nem vették észre, hogy a felhalmozott piszkos, rothadás, meg a tartályok tisztatlansága megfertőzteti a vizet. Hetek óta tapasztalták azt is, hogy a vízvezeteki vizet a hust, mely benne fő, megpírosítja, ize pedig idegen anyagok keveredése által meg van romolva, hanem ez is titok maradt a felügyelőség részéről. Ott nem tudtak róla semmit. Most aztán szépen állunk. Van egy költséges vízvezeteki hálózat a város egyik részében, hanem azért ivóvíz nélkül maradt a közönség. Vajon tájékoztatják-e arról a publikumot, hogy mikor lesz helyrehozva a megromlott vízvezeték. Valyon egyáltalán történt-e tényleg intézkedés a gyors munkálatok megkezdésére, vagy csak egyszerűen konstalták, hogy a víz fertőztetve van? Jó volna tudni ezt is, mert a dolog nem tűri még a hivatalos halogatást sem!

— **A közönség figyelmébe. Kötelességünknek tartjuk figyelmeztetni a közönséget, hogy a vízvezeteki vizet ivásra ne használja mivel a fertőzött bűdös és rothadó elemeket tartalmazó víz egészségükre lehet káros befolyással.**

— **Jó tanács a vízvezeték igazgatóságának.** A kolozsvári vízvezeték megromlásának az az oka, hogy a város a Szamospart megerősítése végett nagymennyiségű trágyát rakott le, a melynek leve beszívargott a két felső kutba. E lerakott trágya a levegőt is úgy megromtatta azon a városrészben, hogy tühretetlen volt s nehogy járványoknak legyen előidézője, a város földdel fedette be a lerakott trágyát. E művelet által a két felső kut vize végkép el vanrontva. E két kútnak a vize különben sem volt jó minőségű, mert közel lévén a Szamoshoz, ennek vize meglehetősen tisztátalan állapotban szivárgott át. A vízvezeteki igazgatóságnak egy szakértő férfit az tanácsolják, hogy a harmadik kútnál zárják ki a használatból a két felső kut vizét s akkor azonnal tiszta vizet fog a vízvezeték használni közönség nyerni, mi helyt a csövekből s a reservoírból a mostani szennyes lé kitisztul.

— **A szülők figyelmébe.** Az „Ellenzék” közlebbi számában, a kolozsvári ipari szakiskola hirdetését adtuk közre, mely tudatja egy nyári és különböző iskolabeli növendékek részére tartandó rajztanfolyam rendezését. Tekintve a rajzolás fontosságát mely ismeret körben több-kevesebb jártaság az általános műveltség egyik feltételét képezi korunkban továbbá az, hogy a növendékek a nyári szünet alatt nem üljenek teljes téletlenségben s hogy végül ép egy olyan tárgyból a rajzból fognak

oktatást nyerni, melyre sajnos a mai nyos tanrendszerből kifolyólag annak kevésbé elsajátítására elegendő idő fordíttatik, ezért ismételen felhívjuk szülők figyelmét e közhasznú tanfolyam s ajánljuk a mentől tömegesebb részvételre. Beiratkozni lehet mindennap főtér 7. sz. az intézetben.

— **Szintársulatunk** marosvásárhely vendégtárlójulius 2-kán tér vissza. — társulat ez időnyben nem igen részesül különös pártolásban s így a vállalat egyáltalán nincsen anyagi sikere. A társulat visszatértevel a körülményekhez képest előadások lesznek a nyári színházban így az unalmas holt saison is fel fog emileg frissülni.

— **A szász-fenesi oláh orgyilkosok** a csendőrség ma d. e. szállította be a ügyesség, fogházába. Az oláh izgatók nyörködhetnek munkájuk eredményéért melylyel arra törekszenek, hogy minél módon bánták a magyart.

— **Klebensperg és Teleki** Irtnak hogy Klebensperg Zdenko gróf a budapesti nemzeti kaszinó igazgatóságánál kigolytatási indítványt tett ifj. Teleki Domokos gróf ellen, mert a gróf állítólag, — mint Teleki Imre gróf gyámja — visszaszállított követett el. Klebensperg Zdenko gróf levelet kapott ez ügyben Ilk Mihály titkárpénztárnok aláírással, melyben állítólag Károlyi István gróf elnök-igazgató utasítás folytán arról értesítik, hogy „a nemzetiszínó igazgatósága az ő kirekesztési indítványát figyelembe nem veheti, mert nem bizonyítja a felhozott vádakokat.” Klebensperg gróf az alapszabályokba ütközőknek mondja ezt az intézkedést, mert az igazgatóság csak az első fórum s ez eset fölött érdemi dönteni a választmányának, mint második fórumnak kötelessége.

Ez ügyben a gróf a következő nyilatkozatot teszi közzé a lapokban:

Tekintetel szerkesztőség! Az ifjabb gróf Teleki Domokos ellen beadvány kirekesztési indítványom tárgyában ma vettem Ilk Mihály kaszinói titkárpénztárnok aláírással egy levelet, melyben állítólag gróf Károlyi István elnök-igazgató utasítása folytán értesít, miszerint az igazgatóság indítványomat figyelembe nem veheti, miután bizonyított tények nem állnak előtte. Eltekintve tőle, hogy ezen intézkedés, ha csakugyan megtörtént, flagrantan az alapszabályokba ütközik, miután az igazgatóság első fórumban, a választmány második fórumban tartozik az eset felett érdemileg dönteni. Én csak olyan határozatot vehetnék tudomásul, melyet legalább egy igazgatósági tag aláírása hiteles jelleggel felruház.

Különböen eddig az igazgatóságot csak Károlyi István gróf és a telen leköszönt Károlyi Béla gróf és Szabó Miklós most választottak volna vissza az igazgatóságra? De bizony maig a táblán csak Károlyi István gróf nevét látom díszleni.

Magától értetődik, hogy ezen sérelmes határozatot a választmányhoz felebbezzem meg Budapest, 1894. június 18.

Gróf Klebensperg Zdenko

— **A kolozsvári zene conservatorium 1894. évi június 16-án** (pénteken) a városi vígadó nagy termében évszázadi ünnepélyt tart. Kezdeté este 7 órakor.

— **Szomoru jelentés.** Alólirottak a szerető szív legmélyebb fájdalomával tudatják, hogy a szerető jó gyermek, illetve testvér, unoka és rokon Andorka f. hó 28-án déli 1 órakor életének 5-ik évében rövid szenvedés után megszünt élni. A kis életatlan hült tetemei f. hó 21-én d. u. 5 óra kor fognak a róm. kath. egyház szertartás

AZ ELLENZÉK TARCZÁJA.

1894. Junius 21.

A doktor Gordon engesztelő áldozata.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” száma 4. fordította:

AMICA.

VII.

(Folytatás.)

(20)

— Venn ur, jöjjön be! — kiáltá doktor Gordon, és felállott, hogy a Rektor elibe menjen. Maga nagyon fel van hevülve. Nem de, májusra ez rendkívüli idő? Filippa azt mondja, hogy a gyermekek ma délután mind álmossá és bágyadtak voltak. — Hát a tanítóné? — kérde a Rektor nyájasan. — Oh, az inkább élvezi a meleget! mondá — Filippa vidáman. — Filippa egy valóságos szalamandra — jegyzé meg az atyja mosolyogva. Nos, Rektor mit gondol az újságról? — Újságról? — ismétlé Venn ur bután. — Igen — a Squire eljegyzéséről a cousinjához. — Azt hiszem, hogy nem lepte meg? — Ez már karácsonykor a szőnyegen volt, nem de? — Nem, nem volt, — válaszolá a Rektor gyorsan. — És nem nézett Filippára. és sietett a válasszal, ne hogy a lány egy pillanatra azon balhiedelembe legyen, ami fájalmát növelhetné.

— Lehet, — folytatta, hogy Lady Marcia kívánta volna, de nem volt közöttük semmi — ezt én határozottan tudom.

Oh, igen magának tudni kellene róla! — válaszolá a doktor. De én bizonyos vagyok benne, hogy abban az időben hallottam valamit róla; és midőn egy zápor eső alatt ide betértek, azt gondoltam, hogy nagyon szerelmeseknek látszottak egymásba. Filippa, ugy-e emlékezel arra az estére? — Igen, édes emlékezem, — volt a csendes válasz; és vajlon el fogja-e felejtetni? — kérde önmagától.

— En azt gondolom, hogy ez most már fait accompli — folytató doktor Gordon.

Ő igyekezett vidám lenni, és érdeklődést mutatni, mert azt gondolta, hogy az tetszeni fog a leánynak, és ő nem gyanította — miután a Squire szerelmét Filippa iránt soha sem sejtette — hogy mind a két hallgatóját mily érzékenyen érinti.

— Igen — én is azt hiszem. A tudósítást Lady Marciaól kaptam, — mondá Venn ur. Jelenleg Londonban vannak.

— Azt hiszem, hogy Lady Marcia el van ragadtatva? — Mavor kisasszony nagyon gazdag.

— Ugy látszik, hogy örül.

Mily bátran viselte el ezt Filippa — ő, a ki oly teljes szívvel lélekkel szerette Dicket! — Modora olyan volt mint rendezés, csak az arcának a leirhatatlan kifejezése tudatta, az éles szemű Rektorral, hogy ő mit érez. Hiszen oly rövid ideje volt annak.

Lehetséges volt-e oly gyorsan felejteti, a hogy Dick tévé?

Természetes, hogy így volt az legjobban, gondolta a jó lelkész. Ezen állítása mellett érvolt, midőn reggelizés alatt az

édes anyja a lady Marcia levelét elolvasta. De Vennének a szemei tele voltak könnyekkel, melyeket hirtelen törölt le és jó-ságos arczán hiányzott a meglepődés kifejezése. Dicknek jó párti volt; a leány szép volt és gazdag és az anyja szerette.

Venn ur vádolta magát, a miért Dicknek nem tudott oly szívből jövő boldogságot kívánni, a hogy azt szerette volna tenni.

És most egy ideig a kis cottage nap-pali szobájában ült doktor Gordonnal beszélgetve. A nagy galagonya bokréta betöltötte a szobát édes illatával, s az ablak előtt levő kis kertben a márcziszok bolyngatták bájos fejüket.

Filippa teát adott nekik és egyszer máskor belevegült a társalgásukba, miközben valami finom himzésen dolgozott. A beszélgetés közben gyakran voltak szünetek és doktor Gordon terhesnek találta a vidámság látszatát fentartani, míg Filippa úgy érezte magát, mint ha egy alig begyógyult sebet szakítottak volna fel.

Az atyja többször tért vissza a Squire eljegyzésének a tárgyára — ugy látszott mintha az valami igézzel bírt volna reája. — az igazság az volt, hogy bajosan tudott új tárgyat hozni fel és ez okból visszaesett a régire.

A rektor nem sokat látszott tudni róla; de azt hitte, hogy a házasságot nem fogják hosszú időre halasztani — kétség-telennek tartotta, hogy valamikor a nyár folyamában megtörténik.

— Azt hiszem nagy dolog lesz. — jegyzé meg doktor Gordon.

— Kétségtelenül, — hagyá helyben a rektor.

És megtéve azt, a mit kötelességének érezett megtenni, ámbár a Filippa arczán látott kifejezés, melyet az az eről

tetett mosolyával nem tudott elrejteni és fájalmat okozott a szívének, nem sokára távozott, azzal a tudattal, hogy a hir annak a szívére ejtett sebet, kit ő annyira szeretett.

VIII.

Nemsokára nyilvános lett, hogy a doktor Macmillan balsejtelméi nem voltak alapnőküliek. Az idő rendkívül meleg volt — ilyen rekkenő hőség évek óta nem volt — és a kis alant fekvő városban a levegő majdnem fúlasztó volt.

Mindazok, a kiknek módjuk volt benne, a tenger-partra küldötték a családjukat; de ezek aránylag kevesen voltak s a lakosságnak a legnagyobb része kénytelen volt otthon maradni. Az üzletet, hivatalt és egyébféle munkát folytatni kellett a rekkenő hőség, lég-hiány és azon beteges er-yedés daczára, mi a levegőben uralkodott.

A mint a napok multak, a betegség, mely eleinte szelid természetűnek látszott — növekedett és a legkomolyabb-jellegűvé változott. A hosszasan tartó szárazság miatt a vízkészletük megapadt és a kis város alantabbán fekvő részén a lakosok egy olyan forrásból látták el magukat vízzel, melyet az egészségügyi felügyelők nem ismertek és a környéken levő szeméttől veszedelmes gázokkal volt inficizálva, tehát tényleg ártalmas volt.

Azonban maga a víz kristály tiszta volt; és doktor Macmillan bajos, sőt szinte lehetetlen volt a szegény emberekkel elhitetni, hogy annak a használata által mily nagy veszélynek teszik ki magukat. Nevettek azon rendeletére, hogy mielőtt használnák, főzzék fel. Azt állították, hogy betegségeket nem a víz okozta, hanem a forrasztó hőség. Tehát a víz ter-

jedt, míg Juliusnak az elején valóságos veszedelmes ragálylává változott.

A betegség leginkább typhoid alakban mutatkozott és teljesen egyenlő részre hatatlansággal támadta meg a gyengéket és egészségeket, a fiatalokat és az öregeket. Doktor Macmillan, a ki a segédjével egy-düli orvos volt Trevertonban e valóságos helyzetben elégtelennek találta magát. Ő tehetséges és kitűnő jó orvos volt, de gyenge, a ki nem tudott az alkalom szívrohamára emelkedni mert nem bízott eléggé magában.

És éppen ekkor személyes aggodalmak is voltak, mert a fiatal feleség most adott életet egy kis fiúnak és ő nagyon gyenge volt s a gyermek beteges.

A gyenge asszony az eltávolítás fát-radságát nem lett volna képes kiállni, tehát a férje kénytelen volt előtte a dolgát állását eltiltítani, nehogy az ő miatta oly aggodalom a gyógyulását még inkább késleltesse.

A ragályos láz most olyan erővel dühöngött, hogy nehéz volt ellené harcolni. A város népe megtette a mit tehetett, de azon kevés uri emberek a kik Trevertonban laktak, jelenleg nem voltak otthon, és az iparosokat a felelősség érzete terhelte, kik különben is a saját bajukkal voltak elfoglalva.

A Rektor férfiasan állott a résre, bizottságot alakított, Londonba sürgönyözött, ápolónékat és orvosi segítség után; de mielőtt azok megérkeztek volna, szükséges volt a betegek elkülönítéséről és a fertőtlenítésről gondoskodni, mert a betegség mind tovább tovább terjedt, mint a csendes tó vízbe dobott kő által okozott hullámok.

(Folyt. köv.)

sa szerint, a nagyhidutca 13. szám alatti házról a közös sírkertbe kikisértetni s az örök enyészetnek átadatni, mely végtszítéletére rokonok és ösmerősök szomorúan meghívattak. Béke lengjen kinszenvedett porai felett! Kolozsvárt, 1894 junius 20. Hirschfeld Zsigmond és neje Tüzes Margit, mint bánatos szülők; Hirschfeld Tibor, mint kis testvér; özv. Hirschfeld Károlyné, mint nagymama. Hirschfeld Károly, Hirschfeld Ilona, Tüzes István és neje, Tüzes Anna, mint nagybátyja, illetve nagynénjei.

— **Uj müttök.** Dr. Brandt József egyetemünk kitűnő sebész tanárának s ez idei rektorának sebészeti intézetéből, mint minden évben úgy ez évben is több szép készülté fiatal műtő került ki. Az említett intézetben ugyanis tegnap fejezték be a műtői szigorlatot, mely alkalommal dr. Borbély Sámuel, dr. Hevesi Imre, dr. Raab Gyula, dr. Sajtos Károly dr. Wagner Dániel, és dr. Wertheimer Károly derék fiatal orvosok nyertek műtői oklevelet. Gratulálunk.

— **Szekula Ákos** az „Adria” biztosító intézet derék vezérfelügyelője s társadalmi életünk tevékeny férfja, kit mindig megtalálunk, ha valamely humanus vagy hazafias ügy előmozdításáról van szó, a kolozsvári önkéntes mentő-egyesületnek alapító tagjai sorába lépett.

— **A karwini bányaszerencsétlenség.** Jövő kedden veszik először vegyi vizsgálat alá a tárnák levegőjében lévő gázokat, hogy megállapíthassák, vajon az égés a bánya mélyében megszűnt-e már? Erre akkor lehet következtetni, ha a gázokban már nem mutatkozik szénnoxid nyoma. A tárnában előre láthatólag csak két hét múlva lehet lezállani, akkor is csak Bremen-féle buvárkészülékkel, mely a tüdőt megóvjaa a fullasztó gázok behatásától. Ma reggel a sebesültek egyike agyvelőgyulladás folytán meghalt a karwini kórházban, a tescheni kórházba szállított betegek közül szintén kinszenvedett egy ember. Ezekkel kétszázharminczháromra szaporodott a bányaszerencsétlenség áldozatainak száma.

— **Janku sirjának helyreállítása.** A magyar szabadságharc történetének legismertebb részét képezik azok a lapok, melyeken az oláh fölkelés vezérének, Janku-nak viselt dolgai, barbár kegyetlenkedései vannak felírva. Az oláh tulzók mindazonáltal nemzeti hőst csinálnak a vérengző lázadóból, s apóják kultuszát az oláh nép körében. Most is gyűjtene a Janku emlékének. A fölkelő vezér sirját eddig egy szarai fakereszt jelezte, az is elkorhadt. Az oláhok most nagy disszel akarják helyreállítani a sirhelyét. Országszerte gyűjtést indítottak e végből.

— **A zernesti oláhok.** Zernesten, ebben az oláh határszéli községben, az oláhok már hetek óta rakonzátlanokodnak és a magyarokat vakmerően inzultálják. Nehány héttel ezelőtt Benedek János egy szakasz huszárságot kért, amely azután helyreállította a megzavart nyugalmat. De azóta hogy a huszárok ismét távoztak, a magyarok házainak ablakait kedvteliséssel törtek be éjjelenként, ma pedig, mint onnan írják: Hajdu János főerdész házában az ablakait zúzták be. A magyar családokat inzultálják az oláhok s agyonveréssel fenyegetik. Ma egy vasuti munkás feleségét fényes nappal megrogdosták.

— **Maros-Vásárhely az ezredéves kiállításban.** A maros-vásárhelyi kereskedelmi és iparkamarának, mint nekünk írják, e hónap 17-én volt az ezredéves kiállítás tárgyalása. Az ülésen, melyen Tauszik B. Irgó elnököl, elhatározták, hogy vármegyéhez, Maros-Vásárhely városához, az iparkamarához, a székegy közművelődési és közgazdasági egyesülethez, a helyi ipari-és kereskedelmi társulatokhoz és körökhöz valamint a pénzügytérkezhez a kerületi bizottság útján kérést intéznek oly célból, hogy a maros-vásárhelyi iparnak az ezredéves kiállításban való minél nagyobb szabású képviseltetésére, illetve az ezzel járó költségek fedezésére megfelelő összegeket adományozzanak. Az így megteremtendő pénzalapból oly tehetségesebb kisiparosok segélyeztetésének, a kik egy-egy szakmából együttesen, csoportosan állítanak ki. A gyűlés elfogadta Réthy Dezső előadónak azt a javaslatát, hogy lehetőleg minden jelentékenyebb kisipari szakma gyűjtémenyes csoportos kiállítást rendezzen, miáltal a költségek kisebbednének s a maros-vásárhelyi ipart méltó módon lehetne bemutatni az ezredéves nemzeti ünnepen.

— **A Csáky-család kegyetele.** A gróf Csáky-család, a mikor Thaly Kálmán konstantinápolyi sirlételeiről értesült, gróf Csáky Albin indítványára elhatározta, hogy Csáky Krisztina grófnőnek, gróf Bercsényi Miklós nejének egy múlt századi tűzvész által tönkrement síremlékét a konstantinápolyi Szent-Benoit templomban megújítja. Gróf Csáky Albin érintkezésbe lépett Thaly Kálmánnal és Lobry superierral a francia misszió galathai főnökével, valamint Széchenyi Odón paszával, s a Zrinyi Ilona sirjával áttelben nyugvó Csáky Krisztina grófnő nagy márvány emléktábláját a templom-hajó oszlopainak méretei szerint Gerenday Antal és fia fővárosi akadémiai szobrászokkal elkészíttette. Az óriási márvány-táblán a Csákyak aranyozott címere díszlik, s szép véseti arany betűkkel azt a gyönyörű feliratot reprodukálták, a melytől még az elhunyt grófnő férje a láng-lelkű gróf Bercsényi Miklós az eredeti sírközlapra vésett. Ez lapnyelvű, de befejezése után magyarul van szövege. A kegy-

lete jelöl megújította a gróf Csáky-család. A márványtábla már elkészült s rövid idő múlva elviszik Konstantinápolyba, a mikor a grófnő földi maradványait is diszes, új érczkoporsóba helyezik.

— **Uj északsarki expedíció.** Julius hónap elsején Londonból a Jackson-Harm-sworth-féle expedíció elindul az északi sark felé. A Windward nevű hajón a merész kutatók Chambrowaid mennek, ahol ötven szibériai kutyát és egy fakunyhót vesznek föl, azután a Ferencz József föld felé vitorláznak majd. Az Eira kikötő mellett való Medve-szigeten felállítják a fakunyhót, a hajó azután visszatér Angliába és az expedíció kis gőzösön folytatja az utját Ausztria Sund felé, ahol a telet eltöltik. A jövő tavaszkor a Ferencz-József Földön és a Petersmann Földön keresztül az északi sark felé folytatják útjukat.

— **Sándor és Natália kibékülése.** Sándor szerb király és anyja között a benső viszony nagyon megváltozott, mióta a király Párisból hazahívatta atyját. Milán exkirályt. A határtalanul nagyravágyó, hű és uralomvágyó Natália királynét nagyon bántotta az, hogy fia nem ő hozzá fordult tanácsért, hanem Milánhoz, s még jobban bántotta őt az, hogy nem őt hanem Milánt hívtá haza Belgrádba. Nehány nappal később, hogy Milán Belgrádba érkezett, Sándor király hazahívta anyját is, de a büszke asszony sértve érezte magát hiúságában a s a fia táviratára nem válaszolt s válasz nélkül hagyta azokat a leveleket is, miket Sándor király még máig hozzá intézett. Belgrádból most azt táviratozzák, hogy Garasanin párisi szerb követ, ki a legközelebbi napokban Belgrádból Párisba utazik, meg fogja kísérelni, Natália királynét a fiával kibékíteni s rávenni arra, hogy utazzék Belgrádba.

— **A Frank Boriska regénye.** Egy bécsi estilap a következő hirt újságolja: Annak idején nagy feltűnést keltett Bécs és Budapest társadalmi körében gróf Károlyi Györgynek Frank Boriska színeszővel történt egybekelése. A fiatal gróf atyja gróf Károlyi István, kereken megtagadta hozzájárulását a frigyehez, és az egész rokonság érvényesítette befolyását, hogy György gróftól eltéríték szándékától, de hiába. Kinden kísérlet meddő maradt és egy-szer napon a szerelmes pár eltűnt a fővárosból. Hosszu ideig hasztalan kinttátek tartózkodásihelyüket, míg végre Amerikába vezető nyomokra buntakant. Egész sereg detektívet mozgósítottak, hogy a szerelmes fészket kipuhatolják, és nagy nehezen rá is bukkantak a fiatal párral Illinois államban mint esküdt férj és feleség. Gróf Károlyi István nyilatkozatot tett közzé, melyben fiát az örökségből kitagadta. Körülbelül 1 év elteltelte után a házaspár is átvitorlázott Európába, és Svájcban telepedett meg. Nem sokára ezután visszatértek Budapestre, és minden képzelhető eszközt megpróbálták, hogy az apát kiengeszteljék. De gróf Károlyi István hajthatatlan maradt, és nem fogadta be az új családot, a mely időkben egy kis lánykával szaporodott meg. Annnyit azonban mégis megtett, hogy fiának mérsékelt apanaget biztosított, de Görzöt jellelő ki lakóhelyeül, a hol a fiatal gróf a legutóbbi időig tartózkodott családjával. Most egyszerre szenzációs fordulatot vett a dolog, a mennyiben gróf Károlyi György váltókeresetet adott be neje ellen és gróf Károlyi-Frank Boriska már anyjával vissza is tért Budapestre. A törvény-szék, hír szerint, már a jövő hét folyamán kimondja az elválasztást. Ugy beszélik, hogy a grófi család egy bécsi rokonának sikerült közbenjárásával a váratlan fordulatot előidéznie.

— **Az angol ellenzék humora.** Rosebery, miniszterelnök azzal, hogy Ladas nevű lova megnyerte az angol Derbyt, az angol közvéleménynek egy nagy részét magához hódította. A Truth szerint e győzelem a legnagyobb hasznát egy 80 éves öreg urnak, Róbert Needham örnagynak hozta. Ez a szerencsés fogadó, a ki az utolsó versenyek alatt összesen több mint egy millió frankot nyert, 50,000 frank ellenében 200,000-ért kapott Ladas győzelme alkalmából és ez volt a legnagyobb összeg, a mely a Derbyn szerepelt. Az ellenzék természetesen rossz szemmel nézi a miniszterelnök népszerűségét és különféle apró csipésekkel iparkodik sérteni a megerősödött liberális pártot. Az ellenzéknek egy tagja a napokban egy könyvet adott ki: Mit csinálnak a liberálisok 1892—1894-ig? cím alatt, a mely az elejétől végéig üres lapokból van összeállítva. Az utolsó lapon e szavakat találjuk:

— Ebben a pillanatban, mikor könyvünk a sajtó alá kerül, jut tudomásunkra, hogy a liberálisok megnyerték a Derbyt.

— **Elajándékozott milliók.** Budapestről írják: Szenzációs tárgyalás elé néz a főváros közgyűlése. A több millió értékre rugó s ugyszólván elajándékozott fővárosi telkeknek kérdése kerül szőnyegre, mely telkeknek könyelmi elpocskolására Körösi József fővárosi bizottsági tag hívta fel a közgyűlés figyelmét. A közgyűlés mindjárt az indítvány megtétele után utasította a tanácsot és a mérnöki-hivatalt, hogy a tárgyban javaslatot tegyen. A pénzügyi és közgazdasági bizottság már el is készítette a javaslatot s konstatálja, hogy 1876 óta

644 kedvezményes telekadás történt, 348 ügyletnek a szerződése áll a vizsgálók rendelkezésére, ebből átnéztek 205-öt s harmincznyolczat találtak rendkívül aggodalmasnak és felülvizsgálandónak. Huszonhárom esetben helyszíni szemlét is tartottak s kiderült, hogy kedvezményes áron ipari és gyári czélokra, vagy tulságosan nagy telkeket adtak el, vagy pedig az illető telkek nem is használatnak a kikötött ipari vagy gyári czélra, hanem bérházakra. Te-kintettel az ügy rendkívüli fontosságára, annak tárgyalására külön ülést fognak összehívni. A tanácskozás eredményét széles körökben feszült érdeklődéssel várják.

Tizennyolcz ezer telegramm. Crispi miniszterelnök menekülése alkalmából eddig a belföldről és a külföldről tizennyolcz-ezer üdvözlő táviratot kapott. Ezek között vannak az olasz királyi ház összes tagjainak, Maria Pia özvegy királynénak és Carlos portugáli királynak táviratai. Gróf Kálnoky, lord Kimberley, gróf Caprivi, Dupuy és Hanoteaux Crispit kormányaiak nevében a nagykövetek útján üdvözölték.

— **Francziák véleménye a pezsgőről.** Az epernay-i mezőgazdasági kiállítás igazgatója. Bourgeois Armand a kiállítás alkalmából megkérdezte egy pár kiváló francia véleményét a pezsgőről. Véleményem igen nyárszolgáris. Kellemes bor, melyet szívesen iszom. — Richepin-nek nincs véleménye, mert még sohasem ivott igazi „chagagne-i bort.” Különb a bor neki mindig a szerint ízlik, a minő emberek társaságában issza. — Bornier, az új akadémikus költő, elbeszéli, hogy volt egy szőlője, de a filloxera elpusztította. Amerikai vesszőkkel ültette be s az új bort 18 frankért árulja hektoliterenkint. Míg a pezsgőnek 5 frank az ára — egy üveggel. Mint költő, szereti a pezsgőt, de mint bortermelő, irigye. — Jules Simon nem nyilatkozik, mert a kerület képviselője s már övtizedek óta nem iszik bort. De csak azért haragszik a pezsgőre, mert évenként sok toasztot szől, melyek fele rendkívül unalmas. — Ohnet — végül — kijelenti: nehéz dolog a pezsgőről nyilatkoznom, mert csak vizet iszom.

— **Ásatások a régi Trója helyén.** Ilissarlykából, Schliemann korszakakotó ásatásainak középpontjából érdekes újabb fel-fedőzések híre érkezik. Dr. Gütze, porosz közoktatásügyi minisztérium kiküldöttje, a ki a Schliemanntól megkezdett kutatások tovább folytatásával van megbízva kormány részéről, leginkább azokra a rétegekre irányítja az ásatási munkálatokat a melyeket Schliemann nem részesített kellő figyelemben. Első sorban a Schliemanntól hiába keresett trójai sírokat s sikerült Gützének felderítenie, legnagyobbbrást azonban csak későbbi keletű temetkezőhelyeket talált. A melyebbi rétegekben azonban már ismét a hatodik város nyomaira akadtak. Az ásatások már odáig terjednek, a hol Schliemann kunyhótáborra állott, tehát oly körre, a mely egészen kívül fekszik a várhegyre-ülleten. Mykanai kormányzaktól való sírokat itt is találtak még, a miből világos, hogy a mykenai gyarmatváros kiterjedése jóval nagyobb volt, mintsem eddig hinni lehetett.

— **Miksa császár szakácsa.** Miksa mexikói császár kivergetetésének mai huszonhetedik évfordulója alkalmából érdekes remiszenciákat innak lapunknak Tüdös Józsefről, a szerencsétlen császár volt szakácsáról. Tüdös az utolsó percig megmaradt császára mellett, s a kivergetetés után az amerikai nagykövet utlevéllel el-látva, hazahozta Bécsbe a császár utolsó levelét Zsófia főhercegnőnek, a császár anyjának. Tüdöst rendkívül szívélyesen fogadták az udvarnál és ott akarták tartani, de ő föltett szándékához híven visszatért hazájába, Magyarországra s Komáromban telepedett le. Királyunk bőkezűsége 1200 frt évi járadékot biztosított neki, a melytől ma napig is élvez. A huszonhét évvel ezelőtt oly szerencsétlen véget ért császár hű embere ma budapesti borkereskedő.

— **Kleyp Erzsébet** asszony okleveles tanítónő, Kolozsvárt belközép-utca 9. sz. lakásán a szünidők alatt is ad tan-órtakat zongora, francia és német nyelvből.

Közgazdaság.

Bortermelésünk 1893-ban és az idei szüreti kilátások.

Most jelent meg a statisztikai összeállítás Magyarország bortermeléséről, melyből látjuk, hogy a borászat rövid pár év alatt mennyire hanyatlott. 305.639 hektárnyi területről csak 100,212 hektoliter bort szűrték a magyar korona országaiiban, s a borok mennyiségéből tisztán az anyaország-ra 939,987 hektoliter esik, 1892-ben 796,560 hektoliter. A nagymérvű hanyatlást a filloxera és peronoszpóra idézték elő; ugyanis 1891-ben Magyarországon az összes szőlők-ből 20-32% szőlő volt filloxera-lepett s 56-98% peronoszporas. Más 1892-ben 23-31%, illetőleg 67-05%, míg 1893-ban a filloxerás szőlő kitett 24-72%-ot, a peronoszporás 69-01%-ot. Horvát és Szlavonországban a filloxera még nagyobb mértékben pusztít, mennyiben ott, a szőlőterületből már 47-05% filloxerás, viszont azonban a peronoszpóra még nincs annyira elterjedve, mint Magyarországon 44-53%-nyi. A peronoszporás terület Hovárszágban 44-53%, volt. Magyarország (az anyaország) szőlőterülete 1892-ről 1893-ra 22,696 hektárral csökkent, noha a Duna-Tisza közén meglehetősen emelkedett a szőlő kultúra s most az összes szőlőterület 226,135 hektár. Mily rohamosan

hanyatlott a bortermés Magyarországon kiténik a következőkből 1885 még 5.422,675 hektoliter bór termett 62-93 millió forint értékben.

1889-ben	4.522,250	hektól.	52.63	millió frtért
1890-ben	3.443,727	"	49.64	"
1891-ben	1.230,625	"	26.55	"
1892-ben	796,560	"	16.67	"
1893-ban	939,987	"	19.90	"

Az értékben a friss szőlő értéke is befigyaltatik. Tavaly a legjobb termés Pozsony és sopron-vármegyékben volt; hektáronként 18.54 illetőleg 15.86 hektolite-bor termett. Az idén a mennyire tájékozva vagyunk szőlőtermésre nézve kedvezőbbek a kilátásokok mint tavaly voltak s ha baj nem éri szőlőszetünket alkalmasint az 1890-dik évhez hasonló termésünk lesz.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” eredeti táviratai.)

A főrendek és a polgári házasság.

(Délelőtt érkezett távirataink.)

Budapest, junius 21.

A főrendiház ellenzéke tegnap este nagy számban gyűlekezett össze Esterházy Móricz Miklós budapesti palotájában.

Többen jelentek meg olyanok is, a kik a polgári házasságra vonatkozó törvényjavaslat **első szavazásakor távol tartották magukat a szavazástól.**

A megjelentek között ott voltak a többek közt az **udvari méltóságok közül Szechen Antal gróf, Szapáry Géza gróf, Széchenyi Imre gróf, Pálffy Móricz gróf, ki daczára súlyos szem-hetegségének mégis lejött, hogy a szavazásban okvetlen résztvegyen.**

Az értekezleten lelkes hangulat uralkodott.

Többen lelkes beszédet mondtak. Elhatározták egyhangulag, hogy a javaslat visszavetése álláspontjának a kifejtésével Széchen Antal gróftól biz-zák meg.

Széchen gróf a megbízatást elfogadta.

Kimondották egyhangulag, hogy a Wekerle kormányának semmit sem szavaznak meg, semmi engedményt nem tesznek.

Habár a kérdést ők is megoldandónak tartják, de a mostani kormány-nak **semmiféle javaslatot meg nem szavaznak.**

A mostani kormányjavaslat ellen fognak szavazni, **ha bármennyiszor is visszaküldik azt.**

Valamennyi felszólaló éles hangon kelt ki a kormány bécsi szereplése ellen a válság alatt.

Értekezlet a primásnál.

Budapest, jun. 22.

A főpapság majdnem mind tegnap a fővárosba érkezett. Estve a hercegrímás budavári palotájában értekezlet volt, a melyen valamennyien megjelentek.

A primás bátorságra és kitartásra intette híveit.

Az értekezlet a győzelem biztos reményében oszlott szét.

Megbukik a javaslat.

Budapest, jun. 22.

A tegnapi értekezlet ntán az ellen-zék biztosra veszi, hogy a javaslat 12 szótöbbséggel meg fog bukni.

(Déltűn érkezett távirataink.)

Polgári házasság a főrendeknél

Budapest, jun. 22.

Óriási érdeklődés mellett kezdtek ma d. e. 11 órakor tárgyalni a polgári házasságot.

A tárgyalás elején Gajzágó volt az első szónok, a ki ajánlotta a javaslatot elfogadásra.

Gajzágó Salamon után rögtöngr. Zichy Ferencz állott fel s hatalmasan érvelt a javaslat ellen.

Ellene szólott még a javaslatnak br. Vay Béla, gróf Keglevich és Rudnyánszky nagy hévvel folytatott beszédben. Ellene szólottak még Zelenka püspök és Széchi Imre gr. azzal az indoklással, hogy az a házasság a zsidóknak használ.

Mellette tartott beszédet Séchen Antal gr., Csáky gr., Palavicini és Szilágyi Dezső igazságügyminiszter.

A szavazás déli 12 óra után fog megtörténni.

A szavazás.

Budapest, jun 21.

A főrendiházban az érdekes és heves vita után végre 12 óra után elkezdődött a szavazás.

A papság körében különösen nagy izgatottság uralkodott és érdeklődéssel kísérték minden szavazatot.

Kívül az utcán is csoportok verődtek össze és mindenfelől hevesen vitatkoztak a leendő eredmény felett.

Végre az elnök mély csendben enuncziálta a szavazás eredményét, mely szerint a kormány házassági javaslatát 5 az az öt szavazattöbbséggel 123 ellen 128 szóval elfogadták.

Podmaniczky jubileuma.

Budapest, jun. 21.

Podmaniczky Frigyes bárót 70 éves születése napja alkalmából szép ovációkban részesítették.

Az ország minden részéből százával érkeztek az üdvözlő levelek és sürgönyök. A szabadelvű párt lelkes ovációja után a miniszterek üdvözölték a nemes bárót a képviselőházban.

Az országgyűlési képviselők igen sokan az ellenzékiek közül, is gratuláltak a még mindig fiatal bárónak.

A belvárosi kör összes tagjai a kör diszteremben gyűltek össze ünnepelni a kerület képviselőjét br. Podmaniczkyt. Br. Podmaniczky megjelenén a körben, Lang Lajos államtitkár üdvözölte a jubilánsot. Podmaniczky megatva köszöntö a kerület kitüntetett ünnepelését s zajos éljenzések között távozott a körből.

Legnagyobb ovációban részesítette az „Adria biztosító társulat” melynek a báró vezérigazgatója Magyarországon.

A szép érdekes ünnepély a társulat palotájában folyt le.

A diszteremben gyűlt össze az igazgatóság és a több százra menő fővárosi és vidéki tisztviselői kar.

Az igazgatóság nevében Lichtenberg vezértitkár mondott üdvözlő beszédet, a központi tisztviselők részéről pedig Lenk Sándor.

A vidéki tisztviselők nevében Szekula Ákos vezérfelügyelő intézett üdvözlő szavakat az ünnepelthez.

Hálás elismerését fejezte ki meleg szavakban a vidék részéről, a mely iránt báró Podmaniczky ép oly érdeklődéssel viseltetik mind a központ iránt.

Szekula üdvözlő szavai után a társulat által festett életnagyságu arcképének leleplezése és a szükségben levő tisztviselők javára az igazgatóság által Podmaniczky nevére szóló alapítványi levél felolvasása következett.

Megindulva hallgatta a báró az alapító levél szövegét és a meghatottság hangján mondott köszönetet az ünnepeltetésért.

Ez ünnepélyes aktust fényes lakoma zárta be a Hungáriában.

Az első felköszöntőt Frigyes titkár mondta az ünnepeltre.

Varjassy József, mint a szabadelvű párt elnökét éltette. Szekula Ákos szólalt fel azután, a ki nagy hatás mellett fejtette ki toaszójában, hogy a nemes báró mint tudja politikai állását összeegyeztetni társadalmi és hivatali működésével.

Különösen kiemelte azt hogy mióta Podmaniczky a társulat vezére, mindenütt és mindenben magyar hazafias szellem uralkodik.

Podmaniczky előbb az igazgatóságot azután a tisztikart s végül Szekulát és jegyesét köszöntötte fel.

Barna és Leszky felszólalásai után Szekula köszöntötte fel Egyesit a sajtóiroda főnökét, ki Pázmándyt, mint írórt éltette.

Szűkött katonák.

Budapest, jun. 21.

Pleoljéből írják, hogy a délre fekvő Prijépuke török helyiségben állomásozó 96-ik ezredből minap 18 katonára teljes felszereléssel átszűkött Szerbiába, csupa horvát fiuk, 3 szakaszvezető. Szerb titkos katonai ügynökök csábították el arra, hogy rövid idő alatt tisztak lesznek. A nemzetközi törvény szerint nem is lehet kiszolgáltatni. Most az ezredben statariumot fognak kihirdetni s a kit a szűkösen rajtacsipnek — s ez igen gyakori a „hű” horvát katonák közt — azonnal fölbölvik.

Gr. Klebelsperg Zdenkó sajtóperének eredménye még ismeretlen. Lapunk zártáig arról tudósítást nem kaptunk.

Felelős szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segéd-szerkesztő és kiadó lapfuttató: **MAGYARY MIHÁLY.**

MAGYARY MIHÁLY.

MAGYARY MIHÁLY.

